

FYRTØJET

Eventyrkomedie i 5 akter

efter

H.C. Andersen

Figurerne:

Kongen.

Dronningen.

Prinsessen.

Pagen.

Soldaten.

Heksen.

Fornemme Gæster.

Pralhans, lykkejægeren.

Skomagerdrengen

Vov, 1ste Hund.

Vov-vov, 2den Hund.

Vov-vov-vov, 3die Hund.

Knurre-Murre Heksens kat.

Vagt.

Vilhelm Priors kgl. Hofboghandel

Købmagergade 52 København K.

Estrid Prior 1955

afskrift og mindre korrektioner ved Søren Gleerup Hansen, februar 2008

1. Akt

I skoven ved et hult træ.
Heksen, Knurre-Murre, senere Soldaten.

Heksen: Jeg er snart træt af at stå her hele dagen og vente på, at der skal komme nogen forbi, der kan hjælpe mig. Hvad mener du, Knurre-Murre?

Knurre-Murre: Mjav – mjav – mjav!

Heksen: Tja, jeg kan høre, du er lige så træt som jeg – men tys! Jeg synes, jeg hører nogen komme.

(Soldaten kommer marcherende ind: én to – én to – syngende: ”Oh hvilken lyst! Jeg er soldat” eller ”Den gang jeg drog af sted”.)

Heksen: (sagte): Sikken en flot fyr og oven i købet en soldat. (Højt) God aften, Soldat! Det ka` nok være, du har en pæn sabel. Du er en rigtig soldat.

Soldaten: Ja, jeg har været i krigen og nu er jeg på vej hjem.

Heksen: Ka` du se det store træ her? Det er ganske hult inden i. Der skal du krybe op i toppen, så ser du et hul, som du kan lade dig glide ned igennem og komme dybt ned i træet.

Soldaten: Hvad skal jeg så nede i træet?

Heksen: Hente penge. Du skal vide, at når du kommer ned på bunden af træet, så er du i en stor hule. Hvis du så råber ”Vov”, kommer der en hund, som vogter en stor pengebøsse. Den har øjne så store som et par tekopper, men det skal du ikke bryde dig om. Den vil bringe dig lige så mange skillinger, du vil, de er alle af kobber. Vil du hellere ha` sølv, så skal du råbe ”Vov-vov”. Så kommer der en hund til syne med øjne så store som et par møllehjul, men det skal du ikke bryde dig om. Den vil bringe dig så meget sølv, du ønsker. Men hvis det er guld, du helst vil ha` - så kan du også få det – så meget som du i det hele taget ka` bære. Du skal blot råbe ”Vov-vov-vov”, så kommer der pludselig en hund, der har to øjne, hver så store som Rundetårn. Det er en rigtig hund, ka` du tro, men det skal du ikke bryde dig om. Hunden vil gi` dig så meget guld, du vil.

Soldaten: Det var ikke så galt. Men hvad skal jeg gi` dig, din gamle heks? For noget vil du vel ha` med, ka` jeg tænke.

Heksen: Nej, ikke en eneste skilling vil jeg ha`. Du skal bare ta` til mig et gammelt fyrtøj, som min bedstemor glemte, da hun sidst var dernede.

Soldaten: Nå, lad gå. Så kryber jeg op i træet og la`r mig dumpe ned i hullet for at se, om det virkelig er sandt, hvad du si`r.

(Soldaten går om bag træstammen, mens Knurre-Murre mjavver hele tiden.)

TÆPPE

2. Akt

Hule under jorden.

Soldaten, senere Vov, Vov-vov, Vov-vov-vov, Heksens stemme.

Soldaten: Nå, ja, så kom jeg da igennem træet. Det var nu ikke lige behageligt hele vejen. Sådan ser her altså ud. Jeg kan nu ikke sige, her er særlig festligt. Jeg gad vide, om den gamle heks ikke har bundet mig noget på ærmet. Der bliver vel ikke andet at gøre end at begynde på at kalde på de her hunde og så se, hvad der sker. (Råber) Vov!

Vov: (opfra jorden) Vov!

Soldaten: Du er en net fyr! Er det sandt, at jeg kan få så mange skillinger, jeg vil ha`?

Vov: Vov-vov!

Soldaten: Jeg antager – det betyder ja. Men det er sandt, jeg kommer pludselig i tanker om, at dine penge kun er af kobber, og jeg vil ha` sølv. Undskyld jeg har ulejliget dig. Farvel hund! (Hunden forsvinder.) Tænk, det passede virkelig, hvad heksen sagde. Jeg må prøve igen. (Råber) Vov-vov!

Vov-vov: (viser sig pludselig). Rrrr-rrrr-vof-vof!

Soldaten: Ih, bevar mig vel, som du ta`r på vej. Du skulle nu ikke se så meget på mig, du kunne let få ondt i øjnene. Kan jeg stole på, at du kan fylde mine lommer med det bare sølv?

Vov-vov: Vaf-vaf-vaf!

Soldaten: Tak skal du ha`. Bring mig det straks. Åh, nej --- (sagte) det er sandt, heksen lovede mig guld af den tredje hund. Hvem skulle så nøjes med sølv? (Højt) Stik af, gamle ven, jeg behøver dig ikke mere. (Vov-vov forsvinder i jorden)

Soldaten: Dette her er vel nok spændende! Jeg tør næsten ikke kalde på den tredje hund. Nå, en soldat må aldrig være bange. (Råber) Vov-vov-vov!

Vov-vov-vov (viser sig på hulens baggrund): Uhrr-uhrr-vu-vu-vu!

Soldaten: Du store kineser! Jeg ryster over hele kroppen. Aldrig i mit liv har jeg set sådan en hund. Du er jo ligefrem...fæl! Dine øjne er virkelig så store som Rundetårn. Kan du skaffe mig så meget guld, så jeg kan købe hele København og kagekonernes sukkergrise, alle tinsoldater, piske og gyngeheste der er i verden?

Vov-vov-vov: Uhrr – uhrr- vaf!

Soldaten: Det sprog forstår jeg. Flyt dig så lidt væk fra alt det guld, du bevogter, så jeg kan komme til at fylde både mine lommer, min kasket og mine støvler med guld. (Vov-vov-vov forsvinder)

Heksens stemme: Hvor bli`r du af, soldat?

Soldaten: (Råber op til heksen) Nu kommer jeg straks, du gamle heks!

Heksens stemme: Har du husket fyrtøjet?

Soldaten: Det er sandt, det havde jeg rent glemt, men hvad vil du egentlig med det fyrtøj?

Heksens stemme: Det kommer ikke dig ved. Nu har du jo fået penge, så giv mig nu bare fyrtøjet.

Soldaten: Snik, snak! Vil du straks sige mig, hvad du vil med det, ellers trækker jeg min sabel og hugger hovedet af dig, så snart jeg kommer op.

Heksens stemme: Nej, jeg vil ikke.

Soldaten: Godt, så skal du få, hvad du fortjener. Jeg kommer op nu. (Sagte) Du kan stole på, at jeg nok skal dræbe dig.

(Scenen bliver mørk, der høres pengeraslen, man hører Soldaten krybe op af træet og hugge hovedet af heksen, som hylér og skrigr.)

TÆPPE

3. Akt

I en forfalden hytte

Soldaten, senere Vov.

Soldaten: Jeg har måttet flytte fra de smukke værelser, jeg har boet i, og hen i denne forfaldne hytte. Jeg må nu selv børste mine støvler og sy på dem med en stoppenål. – Jeg har været rig og haft pæne klæ`r. Da jeg fik mange penge, fik jeg også mange venner. De sagde alle, at jeg var en rar én, en rigtig kavalér, en fornem herre, og det kunne jeg godt lide at høre. Ingen af mine venner kommer og besøger mig, efter at jeg er blevet fattig og bor i denne usle hytte. Da jeg var rig, levede jeg så lystigt – tog på komedie – kørte i Kongens Have – tog ind på de dejligste værtshuse og forlangte de allerbedste værelser og den mad, jeg holdt mest af. Jeg gav mange penge til de fattige, for jeg vidste nok fra gamle dage, hvor slemt det er ikke at eje en skilling. Jeg gav penge ud hver dag, og fik slet ingen ind igen, så til sidst havde jeg kun to skilling tilbage.

Det er en dejlig by denne her, og sikken en stads, der er i den. Man har fortalt mig alt om Kongen og hans datter, den nydelige Prinsesse, som bor i et stort kobberslot med så mange mure og tårne om. Ingen uden Kongen tør gå ud og ind til hende, fordi det er blevet spået, at hun skal blive gift med en ganske simpel soldat, og det kan Kongen ikke lide. Ih, hvor ville jeg gerne se hende, men det er der altså ingen, der får lov til.

Hvor bliver her mørkt. Jeg kan ikke engang købe mig en stump lys, men – jo – nu kommer jeg pludselig i tanker om, at der lå en lille stump i det fyrtøj, jeg skulle hente nede i hulen til heksen. Sikken et held, at jeg har det endnu. Det er det eneste, jeg har tilbage af hele min rigdom. Jeg tror, det må ligge ude i lommen på min gamle frakke.

(Går uden for scenen og slår ild. Vov kommer op af gulvet. Soldaten vender tilbage igen.)

Vov: Hvad befaler min herre?

Soldaten: Hvad for noget! Arh, det er jo et morsomt fyrtøj, hvis jeg således kan få, hvad jeg vil have. Skaf mig da nogle penge, smukke værelser, pæne klæ`r og alle mine venner tilbage igen. Åh, og sidst men ikke mindst, jeg ville så inderlig gerne se Prinsessen, bare et lille øjeblik.

Vov: Vov-vov-vovvov (hunden forsvinder)

TÆPPE

4. Akt

Soldatens palads.

Soldaten, senere Pralhans, Vov med Prinsessen, Prinsessen, Kongen, Dronningen,
Page og Vagt.

Soldaten: Det må siges at være et vidunderligt fyrtøj. Slår jeg ild én gang, kommer hunden med øjne så store som et par tekopper – og slår jeg to gange, kommer hunden med øjne så store som møllehjul – og slår jeg tre gange, kommer hunden med øjne så store som Rundetårn. Nu har jeg fået alt, hvad jeg ønsker – undtagen at få Prinsessen at se. Jeg har lige bedt hunden bringe hende herhen. Jeg længes så forskrækkelig efter at se hende.

Pralhans: (ind) God dag, min kære gamle ven! Hvordan har du det?

Soldaten: Tak, udmærket! Et blik på min person og mit palads skulle være nok til at fortælle dig, at min elendighed har fået ende. Det gør mig ondt, at du kun ønsker mit venskab, når jeg er rig. Du har ikke besøgt mig en eneste gang i min fattigdom, eller prøvet på at hjælpe mig, skønt jeg har spenderet en masse penge på dig. Jeg forstår nu, at dit venskab kun gælder mine penge, ikke mig.

Pralhans: Åh, jeg be`r dig, misforstå mig ikke. Jeg har haft så forfærdelig travlt, og desuden har jeg fået en meget betydningsfuld stilling.

Soldaten: Javel! Men da du jo altid har været slem til at prale bravt, kunne jeg godt tænke mig at høre lidt nærmere om kendsgerningerne.

Pralhans: Javist! Du ved, hvordan jeg har jaget fra det ene til det andet i hele mit liv for at prøve min lykke, men nu har jeg endelig fået noget fast. Jeg er blevet udnævnt til fangevogter. Du kan lige tro, at det er noget, der passer mig.

Soldaten: Jeg er svært bange for, at det ikke passer fangerne.

Pralhans: Hvad mener du? Hvem tænker på sådan noget fordømt rak! Du kan lige tro, jeg kan ordne dem. Og så hører der en særlig begunstiging med til denne stilling, det betroede hverv, at jeg personlig skal følge alle de tåbelige narre til den store galge. Dem, der uden tilladelse skaffer sig adgang til at se vor yndige Prinsesse – og dem er der mange af, så det giver penge.

Soldaten: Hvis du prøver på at forskrække eller advare mig, får du ikke heldet med dig. Forsvind og tag din pralen med dig. Forsvind, siger jeg. (Pralhans går)

Jeg er sikker på, han praler som sædvanlig. Jeg håber ikke, det vil komme til at koste så meget at se Prinsessen. Ikke desto mindre er jeg fast besluttet på at ville se hende – koste hvad det vil. Nu må hunden snart være her med hende.

(Vov med Prinsessen på ryggen løber over scenen i baggrunden. Lidt efter kommer Prinsessen ind.)

Prinsessen: (søvnig) Åh, - åh – hm, hvor er jeg? Drømmer jeg, eller er jeg vågen? Jeg synes lige jeg havde lagt mig for at sove til middag i mit eget slot.

Soldaten: Velkommen, Prinsesse! Enhver kan se, du er en rigtig Prinsesse, så yndig som du er.

Prinsessen: Ved du ikke, hvilken straf, der venter enhver ung mand, der som du bare drister sig til at se på mig? Men hvordan har du dog båret dig ad med at hente mig ud af mit slot?

Soldaten: Det er min hemmelighed, men hvis du synes om mig – og vil blive mere og mere glad for mig – vil jeg løbe hvilken som helst risiko for at få lov til at se dig igen. Jeg håber, at du en dag vil gifte dig med mig. Du er så smuk, at jeg gerne ville kysse dig med det samme, men det tør jeg ikke.

Prinsessen: Jeg synes, du er en meget pæn og også en flot ung mand, og jeg er ikke sikker på, at jeg ville have så forfærdelig meget imod, hvis du kyssede mig nu med det samme, men tys! Der kommer nogen.

(Kongen, Dronningen og Pagen ind.)

Kongen: Endelig, endelig finder vi dig, min datter. Jeg begriber ikke, hvordan du har båret dig ad med at komme ud af slottet gennem de mange låsede døre.

Pagen: Jeg så en hund styrte ned ad vejen med Prinsessen på ryggen. Jeg kunne ikke indhente den.

Dronningen: Men, mit barn! Hvorledes er det muligt, at denne hund kunne løbe bort med dig – bort fra dine forældre – og hen til denne soldat. Jeg indrømmer, han ser godt ud, men han er dog ingen prins – men kun en almindelig soldat.

Prinsessen: Åh, mor! Jeg lå og sov til middag, så jeg kunne slet ikke gøre for det, og nu er jeg slet ikke ked af det. Jeg holder allerede så meget af denne soldat.

Soldaten: Og jeg holder endnu mere af Deres yndige datter, Deres Majestæter. Selv om jeg ikke er prins, beder jeg Dem om lov til at gifte mig med hende.

Kongen: Hvad beha`r? Giftes med min datter. Han er jo gal! Tænke sig, at min datter løber hjemmefra hen til sådan en simpel soldat. Det er afskyeligt.

Dronningen: Afskyeligt!

Pagen: Afskyeligt!

Kongen: Og så har han oven i købet den frækhed at ville giftes med hende. Har man nogensinde hørt mage?

Dronningen: Nej, man har aldrig hørt mage!

Pagen: Nej, man har aldrig hørt mage!

Kongen: Soldat, du ved, hvilken straf der venter dig.

Prinsessen: Åh, skån ham – skån ham – skån ham!

Kongen: Jeg tænker kun på din lykke, min datter. (Råber) Vagt! (Vagten kommer ind.) Før denne soldat til fængslet. (Soldaten føres ud af vagten.)

TÆPPE

5. Akt

Fængslet.

Soldaten, senere Pralhans, Skomagerdrengen, Vov.

Soldaten: Nå, tja! Så blev det altså alligevel enden på al herligheden. Uh, hvor her er mørkt og kedeligt, og så bliver de ved med at sige ”i morgen skal du hænges.” Det er ikke morsomt at høre på, og det allerværste er, at jeg har glemt fyrtøjet der hjemme. (Folketrampen høres.) Hvor folk dog styrter af sted ud af byen for at se mig blive hængt. (Trommeslag høres.) Nu synes jeg også jeg hører trommeslag. (Fodtrampen af marcheren høres.) Og hvad er det! Soldatermarsch! Jeg gad vide, om alt dette skulle gælde mig? Løber alle folk ud af byen for at se mig blive hængt endnu i dag!

Pralhans: (som fangevogter, ind) Nå, lykken har nok vendt sig, gamle ven, siden vi to så hinanden sidst. Er du parat? Du skal i galgen endnu i dag, ja, for at sige det rent ud, nu med det samme. Kongen og Dronningen sidder allerede på deres dejlige trone – lige overfor dommeren og det hele råd.

Soldaten: Jaså! – Men må jeg minde dig om, gamle ven, at en synder tillader man altid at få et uskyldigt ønske opfyldt, før han udstår sin straf.

Pralhans: ”Gamle ven”! Jeg er ikke ven med en galgenfugl! Men lad høre, hvad kunne du så ønske dig? (Munter fløjten høres).

Soldaten: Jeg kan høre en dreng fløjte på gaden. Vil du lukke ham ind til mig?

Pralhans: Lad gå! (Går ud og kommer tilbage med Skomagerdrengen.)

Soldaten: Dreng, vil du gøre mig en tjeneste?

Skomagerdrengen: Jeg har ikke tid, jeg skal ud og se en mand blive hængt.

Soldaten: Du skal ikke have sådant et hastværk. Det bliver der nemlig ikke noget af, før jeg kommer. Men hør her, hvis du vil løbe hen, hvor jeg har boet, og hente mig mit fyrtøj, så skal du få fire skilling, men du må tage benene på nakken.

Skomagerdrengen: Jeg piler af sted. (Går hurtigt ud.)

Pralhans: Hvad vil du dog bruge det fyrtøj til?

Soldaten: Til at tænde min pibe med. Det bliver nok den sidste pibe tobak, jeg ryger i denne verden.

Pralhans: Et højst ejendommeligt ønske for en fange med dine udsigter, hvor piben snart får en anden lyd, ha, ha!

Soldaten: (sagte) Ja, men får jeg først mit fyrtøj, kan du være sikker på, at alle skal komme til at danse efter min pibe.

Skomagerdrengen: (råber udenfor vinduet) Jeg har fået dit fyrtøj!

Soldaten: (råber) Tak, jeg kommer til døren og giver dig de fire skilling. (Går ud.)

Pralhans: (råber efter ham) Hov, hov! Prøver du på at undslippe, slår jeg dig ned straks.

Soldaten: (udenfor scenen) Slet ikke! Nu har jeg fyrtøjet – tag dig i agt! (slår én gang ild. Vov kommer op af gulvet. Soldaten kommer ind igen.)

Vov: Hvad befaler min herre?

Pralhans: (rædselsslagen) Hjælp – hjælp! Hvad sker der? Trolddom og hekseri!

Soldaten: Hund, frels mig fra at blive hængt, og klyng denne fangevogter op i mit sted – i den store galge udenfor byen.

Pralhans: Nåde, vis barmhjertighed for gammelt venskabs skyld!

Soldaten: ”venskab”, ha! Nej, din krop skal dingle i den galge, hvor du selv har set så mange dingle, og hvor du havde tænkt, jeg skulle dingle.

Vov: Vov-vov-vov!

Soldaten: Og så beder jeg dig, hund, med de to andre hunde, om at fare ind på dommerne og hele rådet. Tage een ved benene og een ved næsen, og kaste dem så højt i vejret, at de falder ned og slås helt i stykker. Derefter skal I sørge for, at jeg bliver Konge, og bliver gift med den yndige Prinsesse. I tre hunde skal danse foran kareten – drengene skal pifte i fingrene – og soldaterne præsentere gevær. Bryllupsfesten skal vare i en uge, og I tre hunde skal sidde med til bords med alle gæsterne.

Vov: Uhrr-vov! Rrrr-vov! Vov-vov-vovvovvov-uhrrrr---

TÆPPE

Sluttableau: En festlig oplyst sal med gæster og hunde til festtaffel

Gæsterne: Længe leve vor nye Konge og Dronning i mange, mange år! De leve: (nifoldigt hurra og fanfare.)

TÆPPE